مڇي جي ٻج جي
نقل وحمل

2006

ڊائريڪٽوريٽ آف فشريز - انلينڊ سنڌ

نزد راڻي باغ، ٽنڊي سڙڪ، حيدرآباد

Ph: 022-9200054-9201097-9201096
Fax: 9200042
sindhfisheries_inland@yahoo.com

سلار پرنٽنگ پريس اينڊ پبلشرز دوڪان نمبر 4 سيد آرڪيڊ نج علي ميمڻ اسٽريٽ، ويجهو حيدرچوڪ گاڏي کاتو حيدرآباد، فون 022-2780909

پيش لفظ

مڇي جي في ايڪڙ پئداوار وڌائڻ واري پروجيڪٽ شروع ڪرڻ جو مقصد اهو آهي ته سنڌ اندر مڇي جي پئداوار کي وڌايو وڃي ۽ ان ڏس ۾ ماڻهن کي تلاءُ ٺاهڻ ۽ مڇي پالڻ لاءِ فني امداد مهيا ڪئي وڃي. ان کان سواءِ آبادگارن ۽ هارين جي تربيت لاءِ ٽريننگ پروگرام رکيا وڃن ۽ انهن جي رهنمائي لاءِ معلوماتي مواد شايع ڪيو وڃي. ان مقصد لاءِ اڳ شايع ڪيل مواد کان پوءِ هي ڪتاب جيڪو مڇي ۽ ٻج جي هڪ هنڌان ٻئي هنڌ منتقل ڪرڻ متعلق آهي، پيش خدمت آهي.

هي ڪتاب اسان جي نوجوان آفيسرن اي ايم اسلم جروار، حضور بخش ڪوسو ۽ حبيب الرحمان ناريجو اسسٽنٽ ڊائريڪٽر فشريز جي گڏيل ڪاوشن جو نتيجو آهي. اسان جي نوجوانن ۾ چاهه ۽ جذبي جي گهٽتائي نه آهي پر ضرورت انهن جي ڪوششن کي اڳتي آڻڻ جي آهي جيڪڏهن اسان جا نوجوان اڳتي اچن ته فشريز کاتي ۽ زرعي شعبي لاءِ هڪ اثاثو ثابت ٿي سگهن ٿا.

اميد ڪجي ٿي ته هاري ۽ آبادگار ڀائرن کي هن ڪتابڙي مان ڀرپور فائدو حاصل ٿيندو.

غلام محمد مهر
ڊائريڪٽر
سنڌ انلينڊ فشريز کاتو
نزد راڻي باغ ٺنڊي سڙڪ حيدرآباد

مڇيءَ جي ٻج جي نقل وحمل

مڇيءَ جو شمار انتهائي حساس جاندارن ۾ ٿئي ٿو. مڇيءَ جو ٻج هڪ هنڌ کان ٻئي هنڌ يا هيچري کان فارم تائين زندهه ۽ صحتمند حالت ۾ پهچائڻ بيحد نازڪ ۽ اهم مرحلو ليکيو وڃي ٿو. ٻج جي منتقلي ۾ يا دوران سفر ٿوري به لاپرواهي يا بي احتياطي ڪرڻ سان مڇيءَ جي ٻج جو موت ٿي سگهي ٿو.

جدول نمبر 1: مڇيءَ جي نقل وَحمل (Transportation) دوران سگهه

1- ڏنيرو، موراڪي ۽ ٿيلهو	وچٿري برداشت
2- گلفام (Common Carp)	وڏيڪ برداشت
3- گراس ڪارپ (Grass Carp)	وچٿري برداشت
4- بگ هيڊ ڪارپ (Big Head Carp)	وچٿري برداشت
5- سلور ڪارپ (Silver Carp)	گهٽ برداشت

مڇي يا مڇيءَ جو ٻج ويجهي يا ڏورانهين مفاصلي تي زندهه منتقلي جا ٻه طريقا آهن.

(1) مڇي يا ٻج منتقل ڪرڻ جو کليل طريقو (Open Transportation):

مڇي ۽ ٻج منتقل ڪرڻ جو هي طريقو تمام پراڻو آهي. هن طريقي ۾ مختلف قسمن جا برتن جهڙوڪ ڊرم، ڪنٽينر، ٽانڪيون، بالٽيون ۽ ٽب وغيره استعمال ڪيا ويندا آهن جيڪي مٿان کليل هوندا آهن. هن طريقي ۾ برتن ۾ پاڻي ۽ ٻج وجهي وقفي وقفي سان پاڻي جي تبديلي ۽ ايئريشن (Aeration) ڪئي ويندي آهي. هي طريقو گهٽ مفاصلي ۽ ٿوري وقت جي لاءِ استعمال ڪري سگهجي ٿو پر ان جا نقصان فائدي کان وڌيڪ آهن.

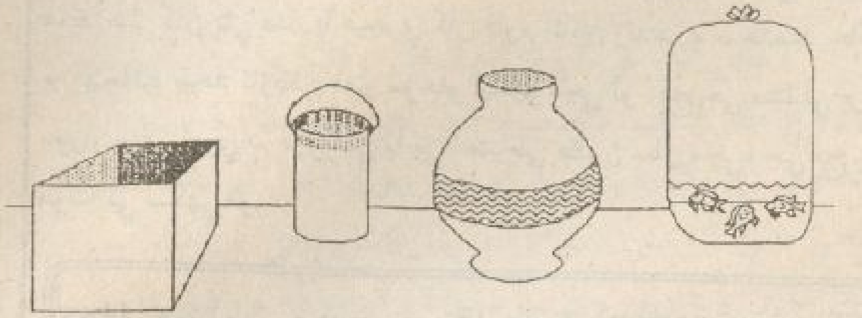

مڇيءَ جي منتقليءَ لاءِ استعمال ٿيندڙ ڪجهه ٿانوَ

(2) مڇي ۽ ٻج جي نقل وحمل جو بند طريقو (Closed Transporation):

مڇي ۽ ٻج منتقل ڪرڻ جو هي طريقو عام آهي. هن طريقي ۾ ايئر ٽائيٽ برتن يا پلاسٽڪ جون ٿيلهيون استعمال ڪيون وينديون آهن. جن ۾ پاڻي، ٻج ۽ آڪسيجن ڀري ويجهي يا ڏورانهين هنڌ تائين مڇي ۽ ٻج زنده حالت ۾ منتقل ڪبو آهي.

مڇي ۽ ٻج منتقل ڪرڻ کان اڳ احتياطي تدبيرون

مڇي يا مڇيءَ جو ٻج هڪ هنڌ کان ٻئي هنڌ منتقل ڪرڻ کان پهريائين هيٺ ڏنل مشورن تي سختيءَ سان عمل ڪيو وڃي ته جيئن ان کي صحيح سلامت حالت ۾ پهچائي سگهجي.

1- **خوراڪ بند ڪرڻ:** جنهن تلاءِ يا نرسري جو ٻج يا مڇي منتقل ڪرڻي هجي، ان ۾ ڪنهن به قسم جي مصنوعي خوراڪ گهٽ ۾ گهٽ

24 ڪلاڪ اڳ بند ڪرڻ کپي.

2- **ڪنڊيشننگ ڪرڻ:** ڪنڊيشننگ اهڙي عمل کي چيو وڃي ٿو جنهن ۾ نرسري يا تلاءَ مان مڇي ڪڍي ڪنهن محدود جاءِ جهڙوڪ گول بريڊنگ ٽانڪي، هولڊنگ يعني مڇي جهلي بيهارڻ جي ٽانڪي ۾ ڦوهاري هيٺ بيهاريو آهي ته جيئن مڇي يا ٻج ۾ دوران سفر محدود جاءِ ۾ رهڻ جي عادت پيدا ٿئي ۽ ان جو پيٽ پڻ خوراڪ کان خالي ٿي وڃي. جن تلائن يا نرسرين ۾ مٿي ڄاڻايل سهولتون موجود نه هجن ته تلاءَ يا نرسري ۾ نائلون جي چاري يا ڪپڙي جي هاپي (Happa) ۾ ٻج رکي ان جي ڪنڊيشننگ ڪرائي سگهجي ٿي. ان لاءِ ڪنهن ڇانوَ واري جاءِ جو انتخاب ڪجي ته جيئن مڇي يا ٻج موسمي حرارت جي اثر کان محفوظ رهي. ڇيلري مڇي يا ٻج جي ڪنڊيشننگ دوران پاڻي جو گرمي جو درجو 29 سينٽي گريڊ کان مٿي نه هئڻ گهرجي. ڪنڊيشننگ جي مدي جو دارومدار مڇي يا ٻج جي سائيز، صحت، سفر جي مفاصلي ۽ گرمي جي درجي تي دارومدار رکي ٿو. ڪنڊيشننگ ٽائيم لاءِ مختلف ماهرن جا مختلف رايا آهن، جن مطابق 3 کان 24 ڪلاڪن تائين ڪنڊيشننگ ڪرائي سگهجي ٿي. هن عمل دوران ڪنهن به قسم جي مصنوعي خوراڪ جو استعمال نه ڪجي پاڻي جي ڦوهاري جو استعمال ڪيو وڃي ته جيئن پاڻي ۾ آڪسيجن شامل ٿيندي رهي ۽ پيٽ مان خارج ٿيندڙ مادو پري هٽندو وڃي. ڪنڊيشننگ جي عمل بعد مڇي ان قابل هوندي ته ان کي ڪنهن ڏورانهين علائقي ڏانهن منتقل ڪري سگهجي.

3- **مڇيءَ جي ٻچن جي ڳڻپ:** مڇيءَ جو ٻج تلاءَ مان ڪڍي ٿيلهيءَ ۾ وجهڻ کان اڳ ڪنهن گول منهن واري ٽانوَ يا وڏي چمچي ذريعي ڪٽي ان جي ڳڻپ ڪجي. اهو عمل 4 کان 5 ڀيرا ڪري، ٻچن جي سراسري تعداد في چمچي جي حساب سان ڪڍي وٺجي ۽ پوءِ تلاءَ جي گهرج آڌار ٿيلهين ۾ ٻچو وجهجي.

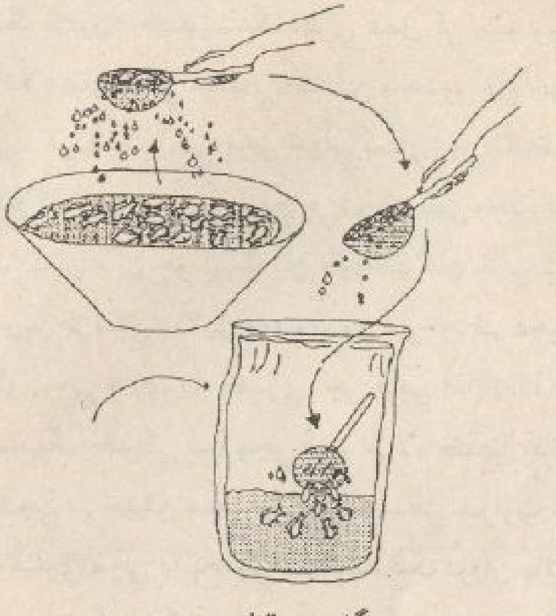

مڇيءَ جي ڳتب ۽ ٿيلهي ۾ وجهڻ

4- **پيڪنگ ڪرڻ:** جيئن ته مٿي ذڪر ڪيو ويو آهي ته اڄڪلهه ٻج منتقل ڪرڻ جو بند طريقو عام آهي، جنهن ۾ خاص طور پلاسٽڪ جون ٿيلهيون ڪتب آنديون وڃن ٿيون. 18 انچ ويڪر ۽ 32 انچ ڊيگهه وارين هنن ٿيلهين ۾ پاڻي وجهي چيڪ ڪجي ته ٿيلهي ليڪ ته نه آهي. ان بعد هڪ چوٿائي صاف پاڻي وجهي ٿيلهي مٿان ٻي ٿيلهي لڳائي ڊبل ڪجي ان بعد ڪنڊيشن ڪيل ٻج مان ڳهربل ٻج ٿيلهي ۾ وجهي ٿيلهي ۾ موجود هوا مڪمل خارج ڪجي. آڪسيجن گيس ڀرڻ کان ڀهرائين ان ڳالهه جو ڌيان رکڻ کپي ته گيس جو پائيپ پاڻي جي تري تائين پهتل هجي، ان ڪانپوءِ ٿيلهي جو منهن پوري طريقي سان وٽي بند ڪجي ۽ آهستي آهستي آڪسيجن ڀرجي ته جيئن آڪسيجن پاڻي سان مڪس ٿئي. تڪڙي ۽ وڏيڪ پريشر ڏيڻ سان ٿيلهي ڦاٽي سگهي ٿي. ٿيلهي ڀرڻ جي جاءِ کي چڱي طرح صاف ڪجي ته جيئن پٿر، ڪانڪريٽ يا نوڪدار ڪاٺي پري هٽي وڃي. ٿيلهي جي هيٺان ٿلهو ڪپڙو وڇائي رکجي ته جيئن فرش يا زمين جي گرمي جو اثر ٿيلهي جي پاڻي تي نه

پوي. گئس جو مقدار پاڻي جي مقدار کان ٻه حصا وڌيڪ هجي. گئس ڀرڻ بعد گئس جو پائيپ احتياط سان ڪڍجي جيئن گيس ٿيلهي مان واپس نه وڃي. ٿيلهي کي چڱي ريت وٽي ٻڌجي ته جيئن آڪسيجن جو دٻاءُ پاڻي جي مٿاڇري تي وڌ کان وڌ پوي. ٿيلهي جو منهن مضبوط ٻڌجي ته جيئن دوران سفر ڳنڍ کلي نه وڃي. ٻج سان ڀريل ٿيلهيون لوڊ ڪرڻ کان پهرائين ۽ پوءِ پسيل ڪپڙي سان ڍڪي ڇڏجن ته جيئن موسمي حرارت کان محفوظ رهن.

نوٽ: (i) مڇي هميشه ڏينهن جي پهرين پهر (صبح سوير) جهلجي.

(ii) جهليل ٻج جيترو جلدي ٿي سگهي ٿيلهين ۾ وجهجي.

(iii) موسم گرم ۽ مفاصلو ڊگهو هجي ته گهٽ تعداد ۾ ٻج ٿيلهين ۾ وجهجي.

جدول نمبر 2:

پلاسٽڪ جي 32x18 انچ جي ٿيلهي (جنهن ۾ تقريباً ساڍا ست لٽر پاڻي هجي) ۾ ٻچي جي مختلف سائيزن کي (وزن جي حساب سان) پيڪ ڪرڻ لاءِ جدول:

مڇيءَ جي سائيز	هڪ ڪلاڪ تائين	12 ڪلاڪن تائين	24 ڪلاڪن تائين	48 ڪلاڪن تائين
* نوان ڦٽل ٻچا (گرام في لٽر پاڻي)	120	80	40	10
* چوٿائي انچ فرائي (= = = = =)	60	50	40	20
* هڪ انچ جا فرائي (= = = = =)	120	100	75	40
* 2 انچ جا فنگرلنگ(= = = = =)	120	105	90	40
* 3 انچ جا فنگرلنگ(= = = = =)	120	105	90	40
* 3 انچن کان وڏي (= = = = =)	480	180	120	60

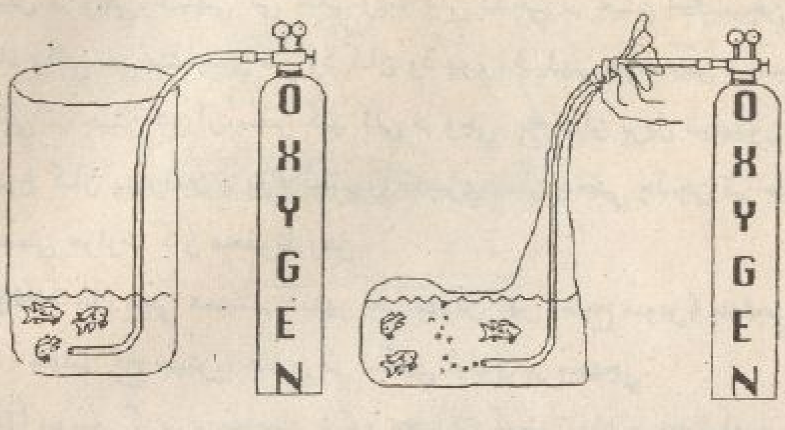

آڪسيجن جي نالي ٿيلهي ۾ وجهي عام هوا مڪمل طرح ٻاهر ڪڍجي ۽ پوءِ آڪسيجن ڀرجي

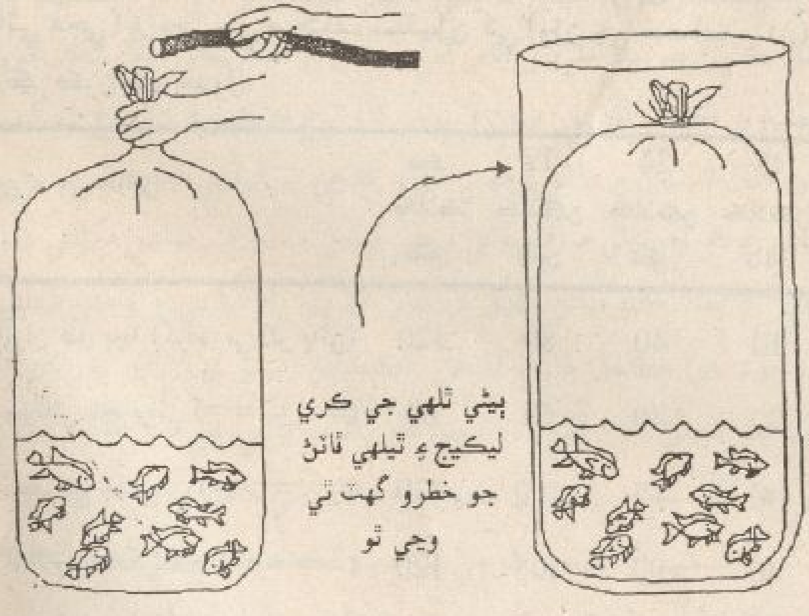

ٿيلهي جي منهن کي وٽي قابول ڪجي ۽ آڪسيجن جو پائيپ ٻاهر ڪڍي سٺي نموني ٿيلهي جو منهن ٻڌي ڇڏجي

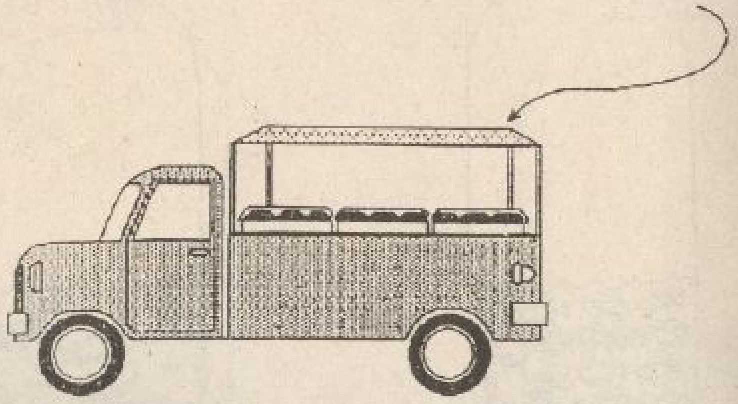

آلو ڪيڙو يا گاهه ٿيلهن جي مٿان رکڻ سان ٿڌڪار برقرار رهي ٿي. ان مقصد لاءِ برف پڻ استعمال ڪري سگهجي ٿي. ان کان علاوه جيڪڏهن گاڏي ڪي هجن نه آهي ته پوءِ ڪنهن طرح ڇانوري جو بندوبست ڪرڻ گهرجي.

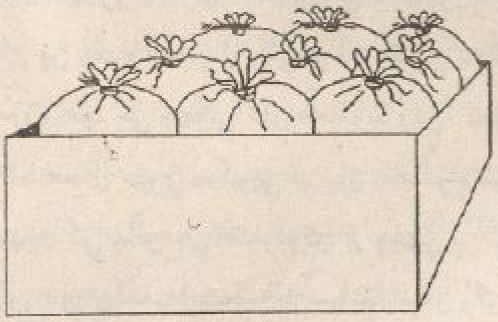

منتقلي دوران ٻج جي حفاظت لاءِ بند ٿيل ٿيلهن کي گتي جي ڪارٽونن ۾ وجهي سگهجي ٿو.

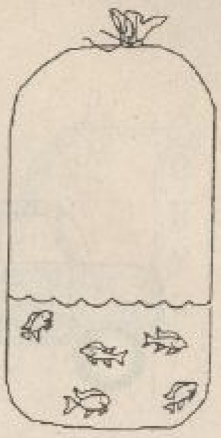

وڏي فاصلي لاءِ

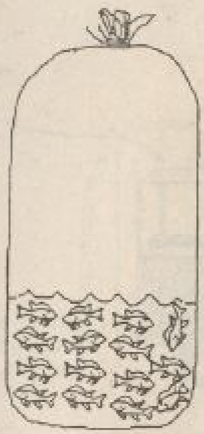

ننڍي فاصلي لاءِ

ٻج جون ڦيلهيون گاڏي ۾ ڀرڻ ۽ سفر دوران احتياط

جيڪڏهن کليل گاڏي جهڙوڪ پڪ اپ، مزدا، ٽرڪ وغيره ۾ ٻج کڻي وڃڻ درڪار هجي ته ان جي باڊي جي فرش کي پاڻي سان پسائي ٿڌو ڪجي ۽ پسيل ڪپڙو يا نرم گاهه وڇائي ڦيلهيون قطار ۾ لڳائڻ گهرجن ۽ ان مٿان پڻ ڪپڙو يا پال پاڻي ۾ آلو ڪري ڍڪي ڇڏجي ته جيئن ڦيلهيون اس ۽ هوا جي جهولي کان محفوظ رهن. ڦيلهين کي ٿڌو رکڻ لاءِ برف پڻ استعمال ڪري سگهجي ٿي. ان ڪانسواءِ موسمي اثرات کان بچڻ لاءِ ڦيلهين کي پاڻ جي ڪارٽونن ۾ وجهي پڻ ٽرانسپورٽ ڪري سگهجي ٿو. دوران سفر آڪسيجن سيلنڊز ساڻ رکڻ گهرجي ته جيئن وقت ضرورت ڪم اچي. پال يا ڪپڙي جي سڪي وڃڻ جي صورت ۾ ان کي ٻيهر پاڻي سان پسائي ٻج جي منزل تائين آلو رکجي. اگر مفاصلو تمام وڏيڪ هجي ۽ ڦيلهين جو پاڻي تمام خراب ٿي وڃي ته پاڻي جو ڪجهه مقدار هاري اوترو نئون پاڻي وجهي ٻيهر آڪسيجن ڀرجي.

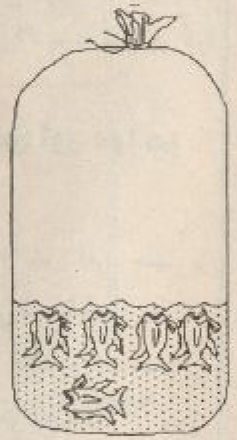

آڪسيجن جي گهٽتائي

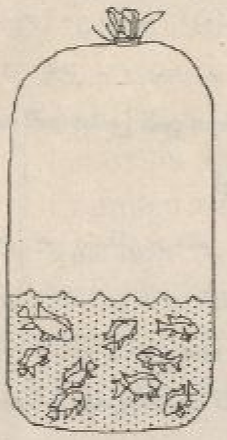

ٿيلهي ۾ آڪسيجن گهرج مطابق آهي

اهڙين حالتن ۾ جڏهن نقل وحمل دوران پاڻي مٿائڻ ممڪن نہ هجي تہ پاڻي ۾ حرڪت پيدا ڪجي. ائين ڪرڻ سان ماحولياتي هوا پاڻي ۾ جذب ٿيندي ۽ مڇي پوسڻ ۽ دٻاءَ واري ڪيفيت مان نڪرندي. اهڙو عمل ڪليل طريقي هيٺ مڇي جي منتقلي دوران ڪري سگهبو آهي. پاڻي ۾ حرڪت مختلف طريقن سان پيدا ڪري سگهجي ٿي، جيئن پاڻي مٿان ڪان پلٽڻ يا ان ۾ هٿ سان جهڳ پيدا ڪرڻ. ان ڪان علاوه سائيڪل ۾ هوا ڀرڻ جو پمپ ۽ گاڏي جي بيٽري تي هلي سگهندڙ هوا پيدا ڪرڻ وارو اوزار (Aerator) بہ استعمال ڪري سگهجن ٿا. هڪ اهم ڳالهہ تہ سفر شروع ٿيڻ بعد وچ ۾ گهٽو نہ بيهڻ گهرجي ۽ بي ترتيب گاڏي هلائڻ ڪان پاسو ڪجي.

وڏي مڇي جي منتقلي

وڏي مڇي منتقل ڪرڻ لاءِ پڻ ساڳيا طريقا استعمال ڪري سگهجن ٿا پر اهو ذهن نشين ڪرڻ کپي تہ ٻچ جي منتقلي ڪان مڇي جي منتقلي وڌيڪ مشڪل آهي. مڇي لاءِ وڏي ڪنٽينر ۽ وڏي سائيز جي ٿيلهي

استعمال ڪرڻ گهرجي، ڇاڪاڻ تہ مڇي کي ٻچ جي نسبت وڌيڪ آڪسيجن جي ضرورت پوندي. مڇي جي منتقلي لاءِ بيهوشي جي دوا استعمال ڪجي تہ وڌيڪ بهتر ٿيندو.

زندهہ مڇي کي منتقل ڪرڻ لاءِ نشي آور دوا جو استعمال ڪرڻ

مڇي جي منتقلي ۾ نشي آور دوائن جو استعمال نئون آهي، جنهن ۾ مڇي کي نشو ڏئي آرام سان منتقل ڪري سگهجي ٿو. نشي آور دوائن جي استعمال سان مڇي بيهوش ٿي وڃي ٿي، ان ۾ خوف ۽ دٻاءُ ختم ٿي ويندو آهي. آڪسيجن جي کپت گهٽ ٿئي ٿي. طبعي ٻيج ڌاڳ کان مڇي محفوظ رهي ٿي ۽ غلاظت جو نيڪال گهٽ ٿئي ٿو، جنهن ڪري مڇي آرام سان هڪ جاءِ کان ٻي جاءِ تائين پهچائي سگهجي ٿي. جڏهن تہ مڇي جي ٻچ جي منتقلي ۾ ٻين دوائن جو استعمال نہ ڪرڻ گهرجي.

نشي آور دوائن جو استعمال Use of Anaesthetic Drug's

مڇي کي مختلف مقصدن لاءِ بيهوش ڪرڻ لاءِ ڪيترين ئي دوائون استعمال ڪيون وڃن ٿيون، ۾ MS 222 نالي دوا سڀ کان بهتر ۽ بي ضرر ثابت ٿي آهي ۽ اها ٻچ جي منتقلي ۾ بہ استعمال ڪري سگهجي ٿي. دوا جو هڪ حصو ۽ 20000 حصا پاڻي جا ملائي استعمال ڪجن.

زخم دور ڪرڻ جي دوا جو استعمال

USe of Antiseptic and Antibiotic Drugs

مڇي جي ٻچ ۽ مڇي جي پڪڙائي ۽ ڪنڊيشنگ دوران ان جي زخمي ٿيڻ ڪري ڪنڊيشنگ دوران جيڪڏهن زخم چٽائڻ جي دوائن Antiseptic\ Antibiotic جو استعمال ڪجي تہ وڌيڪ بهتر ٿيندو. ان مقصد لاءِ هاپي (Happa) يا ٽينڪ (Tank) ۾ هيٺ ڄاڻايل دوائن

مان ڪنهن ۾ هڪ دوا سان مڇي کي تڙ ڪرائجي.

DRUGS	دوائون
Aeriflavin Potassium Per manganate Common salt Formalin Furacin Powder	

مڇي ۽ ٻج ذخيرو (Stock) ڪرڻ وقت ضروري احتياط

Precautions for Stocking of Seed and Fish

مڇي يا ٻج ڳهربل مقام تي پهچڻ بعد ان کي تلاءَ ۾ لاهڻ لاءِ هيٺين هدايتن تي عمل ڪرڻ ضروري آهي.

(1) مڇي يا ٻج سان ڀريل ٿيلهين کي گهٽ ۾ گهٽ 15 منٽن تائين تلاءَ ۾ بغير منهن کولڻ جي ترڻ ڏنو وڃي ته جيئن تلاءَ جي پاڻي ۽ ٿيلهين جي پاڻي جي گرمي جو درجو برابر ٿي وڃي.

(2) ٿيلهي جو منهن کولي تلاءَ جي پاڻي جو ٿورو ٿورو مقدار ٿيلهي ۾ وجهي ٿورو ٿورو وقتو ڏجي.

(3) ٿيلهي ڀرجڻ بعد ان کي تلاءَ جي پاڻي ۾ بوڙي ڇڏجي ته جيئن ٻج يا مڇي پنهنجي مرضيءَ سان تلاءَ ۾ داخل ٿئي ۽ بنا دٻاءَ جي تلاءَ جي نئين ماحول کي قبول ڪري وٺي.

(4) ٿيلهي کي هرگز ڪلتي نه ڪجي.

(5) ٻج لاهڻ وقت تلاءَ ۾ پاڻي جو وهڪرو جاري رکجي.

(6) ٻج شام جو يا صبح جو سوير يا ٿڌ جي وقت لاهجي.

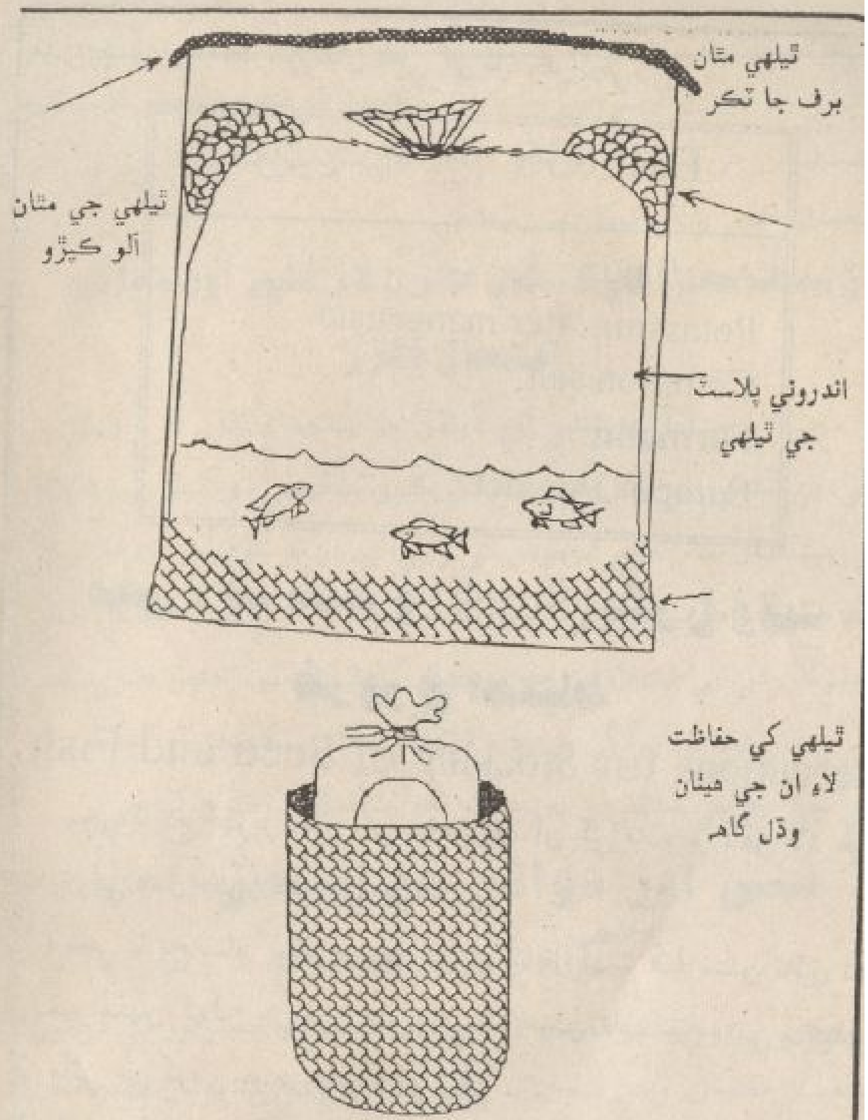

ٻچ جي رسد لاءِ پلاسٽڪ جي ٿيلهي جي چوڌاري برف جو استعمال

گرم موسم دوران ڪنهن به هنگامي صورتحال ۾ جڏهن آڪسيجن جو سلينڊر موجود نه هجي ۽ ٿيلهي منجهه مڇي پاڻي جي مٿاڇري تي اچي ساهه کڻڻ جي ڪوشش ڪندي هجي ته انهي جو اهو ئي مطلب ٿيندو ته پاڻي ۾ آڪسيجن گهٽجي وئي آهي ۽ مڇي ٻوسٽ جو شڪار آهي. ان حالت ۾ پاڻي فوري طور مٽائجي. اهڙي صورتحال برقرار رهڻ جي صورت ۾ منزل تي پهچڻ تائين اهو عمل بار بار ورجائڻ گهرجي.

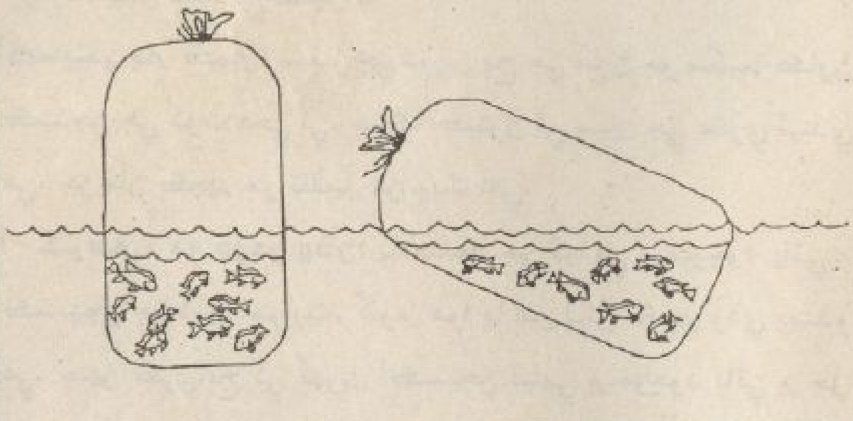

ٿيلهن کي ٿوري دير تلاءَ ۾ ترڻ ڏنو وڃي ته جيئن پاڻي جي اندر ۽ ٻاهر جو درجو برابر ٿي وڃي

تلاءَ ۾ ٻج وجهڻ جو غلط طريقو تلاءَ ۾ ٻج وجهڻ جو صحيح طريقو

منتقلي دوران ٻچ ۽ مڇي مرڻ جا سبب

زنده ٻچ يا مڇي جي هڪ جاءِ کان ٻي جاءِ ڏانهن منتقلي دوران مرڻ جا هيٺيان سبب ٿي سگهن ٿا.

آڪسيجن جي ڪمي: سفر جي دوران ٻچ جي مرڻ جو مکيه ڪارڻ آڪسيجن جي کوٽ هجي ٿي، جيڪا ڪيترن ئي سببن جي ڪري ٿيندي آهي. جن مان ڪجهه جو تفصيل هن ريت آهي.

1- **گرميءَ جو درجو وڌڻ:** پلاسٽڪ جي ٿيلهي ۾ موجود پاڻي ۽ آڪسيجن جو درجه حرارت، گرم هوا يا اس لڳڻ ڪري وڌي ويندو آهي، جنهن ڪري ٻچ کي گهربل آڪسيجن ٿيلهي ۾ موجود پاڻي ۾ حل نه ٿيندي آهي. انهي سبب ڪري مڇي جي ڪلين ۾ (Gill filaments) ۾ رت جون تنتون خشڪ ٿي سفيد ٿي ويندريون آهن، جنهن ڪري رت (Blood) جي (Circulation) بند ٿي ويندي آهي ۽ مڇي پوساتجي مري ويندي آهي.

2- **ساهه کڻڻ ۾ آڪسيجن جي کپت:** ٿيلهي ۾ موجود آڪسيجن نه صرف مڇي استعمال ڪري ٿي، پر پاڻي ۾ لکن جي تعداد ۾ موجود Zoo ۽ PHytoplaton يعني خوردبيني جاندار پڻ ساهه کڻڻ دوران آڪسيجن استعمال ڪندا آهن جن جي ڪري آڪسيجن جي کوٽ ٿيندي آهي ۽ ڪاربان ڊاءِ آڪسائيڊ وڌي ويندي آهي.

3- **ڳرڻ جي عمل Decomposition ۾ آڪسيجن جي کپت :** دوران سفر ٻچ جو لڳدار مادو (Mucous) ۽ خوردبيني جاندارن Plankton جي مرڻ ۽ ٻچ جي پيٽ مان خارج ٿيل خوراڪ (Excreta) جي ڳرڻ ۾ پڻ آڪسيجن جي کپت ٿئي ٿي، جنهن ڪري اجا به وڌيڪ آڪسيجن استعمال ٿئي ٿي ۽ خارج ٿيل مادي ۽ مئل خوردبيني جاندارن جي ڳرڻ سڙڻ جي نتيجي ۾ امونيا گيس وڌي وڃي ٿي ۽ ٻچ مري ويندو آهي.

گورنمينٽ فش هيچرين جا ٽيليفون نمبر

(1) فش هيچري چيليا نزد ڳوٺ چيليا نيشنل هاءِ وي ضلعو ٺٽو.

فون: 0298-770417-770755

D.O.F (Thatta) 0333-7509396

(2) فش هيچري سکر نزد منڌو ديرو نيشنل هاءِ وي تعلقہ روهڙي

فون : 0300-3218283-0301-3418497

(3) فش هيچري ڪڍڻ-ڪوسڪي باءِ پاس روڊ بدين

فون: 0297-745034-862219 **(PP)D.O.F.Badin** - 0333-2620594

(4) فش هيچري بوبڪ نزد ڳوٺ سبيل انڊس هاءِوي ضلعو ڄامشورو

فون: 025-4611419 **(PP)** - 0300-3425630

(5) فش هيچري ڏوڪري ٽائون ضلعو لاڙڪاڻو. فون: 074-4080660